

באיזו שפה אומרים 'תודה'

פרשת הביכורים מלמדת אותנו כיצד עלינו לומר 'תודה'. יש להודות באופן אישי, ובשפה המובנת לנותן. לקראת השנה החדשה עלינו להגיע עם סל ביכורים אישי [?] סל מצוות ומעשים טובים, וכך נזכה להתברך בשנה טובה ומתוקה.

Thank You!

השבוע סיפר לי אחד ממכרי שלפני כמה שנים הוא לקח את כל משפחתו לביקור בארץ הקודש. כשהם הגיעו לארץ, הבן הגדול שלו שהיה בחור כבן 21 פנה אל אחיו הצעיר, שידע עברית טוב ממנו ואמר לו שהוא מעוניין להודות לאנשים בשפה שהם מבינים ולכן שאחיו ילמד אותו איך אומרים Thank You בעברית. אחיו אמר לו בפנים חתומות: "בוקר טוב". וכך במשך כל הביקור בישראל, לכל מקום שהוא נכנס לא משנה באיזה שעה ביום או בלילה לכל אדם שהוא רצה להודות הוא אמר "בוקר טוב". ביום האחרון לקראת סיום הביקור אחיו גילה לו מה פירוש המילים "בוקר טוב" [?]

ישנו סיפור על רב גדול בישראל שהיה צריך לעבור ניתוח מסובך, והטיסו במיוחד עבורו מנתח מפורסם מארצות הברית שיבצע את הניתוח. לאחר הניתוח ביקש הרב ממקורביו שילמדו אותו איך אומרים 'תודה' באנגלית, והוא התעקש לחזור על המילים Thank you very much שוב ושוב. כשהציעו לו לומר לרופא 'תודה' בעברית שכן את המילה הזאת גם הרופא מבין, הוא לא הסכים לקבל את זה. ואכן כשהוא נפגש עם הרופא הוא לחץ את ידו בחום ואמר לו 'Thank You' באנגלית. הרופא מאוד התרגש מהמחווה האישית הזאת.

מאוחר יותר מקורביו שאלו אותו מדוע היה לו כל כך חשוב לומר תודה באנגלית. הוא ענה תשובה מעניינת: בכל חזרת הש"ץ יש תפילה שנקראת "מודים דרבנן". בזמן שהחזן מגיע לתפילת 'מודים', המתפללים עומדים על

רגליהם ואומרים את המודים הקצר הזה. למה זה נקרא 'מודים דרבנן'?

הגמרא במסכת סוטה מביאה כמה דעות מה השומעים צריכים לומר בזמן שהחזן מגיע ל'מודים', איזה משפט בדיוק עלינו לומר. מסיימת הגמרא: "אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לכולהו". כדי לצאת חובת כל הדעות אנו אומרים את כל הנוסחאות שמוצעות בגמרא. ישנם שמסבירים שזוהי הסיבה מדוע התפילה הזו נקראת בשם "מודים דרבנן".

באופן אישי

אבל כאן מגיעה השאלה הגדולה. הלוא חזרת הש"ץ תוקנה עבור אותם יהודים שלא יודעים להתפלל, ועל ידי זה שהם שומעים את החזן ועונים 'אמן' על הברכות זה נחשב כאילו הם עצמם התפללו. ואם כן, מדוע כשמגיעים ל'מודים' 'מכריחים' את אותן ציבור שלא יודע להתפלל, לומר בעצמו "מודים אנחנו לך"?

מסביר האבודרהם דבר מענין מאוד: (בא"ר קכ"ז, א) לבקש בקשה אדם יכול לעשות על ידי שליח, אבל לומר תודה ☞ את זה צריך האדם לעשות בעצמו.

אני רוצה לחלוק אתכם סיפור קצר. ביום בהיר אחד נכנס יהודי למשרד הראשי של 'איחוד הצלה' בירושלים ושאל מי הוא האדם שעונה לטלפונים שמגיעים עם בקשות עזרה, מי יושב במוקד? אחד האחראים התנדב לקחת אותו לסיור בבניין והראה לו איפה יושבים אלו שעונים על הטלפונים, ואז הוא שאל אותו מדוע הוא כל כך מתעניין לדעת כיצד זה עובד.

האיש סיפר לו שלפני ארבעים וחמש דקות הוא נסע במונית בירושלים והוא זיהה את חברו יושב על ספסל בתחנת אוטובוס. הוא ביקש מנהג המונית לעצור והוא הזמין את חברו להצטרף לנסיעה. החבר נכנס למונית ולא לקח יותר מדקה או שתים עד שהחבר התמוטט.

הוא (המספר) התקשר מיד ל'איחוד הצלה' ותוך דקות ספורות שני

מתנדבים על אופנועי אמבולנס הגיעו עם כל הציוד ועשו לו החיאה. הם השתמשו ב-Defibrillator ונתנו לו שלש מכות חשמל, בסופו של דבר הצילו את חייו.

הוא המשיך ואמר: "אני הודיתי לשני המתנדבים שהצילו את חייו של החבר שלי, אבל הרגשתי צורך אישי לבוא למוקד הטלפוני ולהודות לאותו אדם שענה על הטלפון. אני רוצה ללחוץ את ידו". כי תודה לא 'שולחים' על ידי נציג. להודות צריך לעשות בצורה אישית.

אבל עדיין נשאלת השאלה מדוע אותו רב התעקש להודות בשפה האנגלית דווקא? מה רע אם אומרים לאותו רופא תודה בעברית?

הבנתי, תודה

זה מביא אותנו לפרשת השבוע. בפרשתנו כי תבוא אנו קוראים על מצות ביכורים, המצווה הראשונה שאותה צריך לקיים החקלאי עם היבול שלו. כשעם ישראל התיישב בארץ ישראל (ובזמנו כל יהודי עיבד את שדהו), אז כשאדם שגידל תאנים או רימונים, זיהה בשדהו את התאנים הראשונות שביכרו הוא סימן אותם ואמר 'הרי זו ביכורים'. הוא מילא סל עם פירות ביכורים והעלה אותם לירושלים, שם הוא עלה לבית המקדש והביא לכהן את סל הביכורים לה'.

אבל עדיין הוא לא קיים את המצווה בשלימות. התורה ממשיכה ואומרת: "וענית ואמרת", ישנה מצוות עשה מהתורה לומר בקול מונולוג שלם שנקרא "מקרא ביכורים" שבו הוא מודה לה' על כך שהוציא אותנו ממצרים והביא אותנו אל "הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש". ורק אחרי שגמר את ה"מקרא ביכורים" הוא קיים את המצווה בשלימותה.

מובא בספרי (דברים ש"א, א): "בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו, נמנעו מלהביא, התקינו להיות מקרין את מי שיודע ואת מי שאינו יודע".

בספר עזרא מסופר שבתקופת בית שני הרבה מהעם כבר לא דיבר בלשון הקודש, והיו תקופות שאפילו הכהן הגדול בבית המקדש הבין רק ארמית!! מה שקרה זה שאדם שלא ידע לשון הקודש והביא ביכורים, הכהן היה מקריא לו את אותם פסוקים שצריך לומר בלשון הקודש והוא היה חוזר עליהם. כמובן שהיו אנשים שהתביישו להודות בבית המקדש לפני כולם שהם לא יודעים לדבר בשפת הקודש, וזה גרם להם שיפסיקו להביא את הביכורים. כשחכמים ראו "שנמנעו מלהביא", התקינו שמקרין את כולם, "את מי שיודע ואת מי שאינו יודע" וכך לא מביישים אף אדם.

אבל כאן נשאלת השאלה: לכאורה יכלו לפתור את הבעיה הזאת בקלות. הרי ישנם כמה תפילות שאומרים בארמית, ובכלל ההלכה מעודדת שאדם יתפלל דווקא בשפה שהוא מבין. ואם כן מדוע שאותם אלו שלא יודעים לומר את "מקרא הביכורים" בלשון הקודש שיאמרו זאת בארמית או בכל לשון שהם מכירים?

התשובה לכך נמצאת במסכת סוטה (לב, א). הגמרא דנה שם איזה דברים מותר לומר בכל לשון ואלו דברים שחייבים להיאמר דווקא בלשון הקודש: קריאת שמע, תפילת העמידה וכו', אפשר לומר בכל לשון, אבל אז המשנה קובעת "ואלו נאמרים בלשון הקודש", ואי אפשר לומר אותם בשום שפה אחרת. הדבר הראשון שהמשנה מונה זה "מקרא ביכורים". מדוע? אולי יש לומר שהטעם הוא שלהגיד תודה צריך להתאמץ ולעשות את זה בשפה של זה שאליו מכוונת התודה.

רבותיי, לומר תודה זה דבר חשוב מאוד, אבל אדם שהיה מגיע לבית המקדש לומר 'תודה' בידיים ריקות, לא היו מכניסים אותו אפילו. התודה האמיתית לקב"ה היא על ידי עשיה, "המעשה הוא העיקר".

אנו עומדים בחודש אלול ומכינים את עצמנו לראש השנה, במהלכו אנו עתידים לעמוד לפני הקב"ה ולבקש שנה טובה. בואו לא נגיע בידיים ריקות. הרבי תמיד היה מזכיר שבר"ה ישנו מנהג שכל אחד מקבל על עצמו לקיים עוד איזה מצוה או מנהג יהודי שהוא עדיין לא קיים עד עתה.

חלילה שאף אחד לא יקבל על עצמו יותר מדי מצוות, כי עלול לקרות שלא יישאר לו מצווה לשנה הבאה? לכן כדאי לקבל משהו אחד פרקטי שיודעים שיהיו מסוגלים לקיים אותו, ואז נגיע לראש השנה עם בידיים מלאות לקב"ה.